

Tjenestedeling og forkyndelse i ELM og ELU

Et resume af Hyrde-lærerrådets vejledning, oktober 2020

ELM har udgivet en ny vejledning om tjenestedeling i ELM og ELU, som særligt har fokus på forkyndelsen i menigheden. Der er blevet efterspurgt vejledning i, hvilke tjenester mænd og kvinder kan påtage sig i den kristne menighed, og hvad begrundelserne er for vores praksis. Desuden ser der ud til at være behov for, indenfor de bibelske rammer, bedre at gøre brug af kvinder i forskellige tjenester. Allerede i år 2000 udtrykte ELMs ledelse, at "det må være muligt at definere en tjeneste for kvinder, der inkluderer forkyndelse af evangeliet i hele menighedens forsamling". Men der har manglet mere konkret vejledning og inspiration til dette. Dertil kommer, at en ny generation har behov for selvstændigt at forholde sig til Bibelens vejledning på dette område. Dette arbejde er afspejlet i selve vejledningen.

I dette resumé fremhæves de centrale konklusioner fra vejledningen, og hovedindholdet af de konkrete forslag og vejledninger.

A. Et fundament i skabelsen

Vejledningen tager udgangspunkt i Bibelens forståelse af mand og kvinde som skabt i Guds billede. Vores køn er givet af Gud, og det er med til at definere hvilke roller og opgaver Gud har tiltænkt os i skaberværket og i menigheden. Mænd og kvinder har som skabt af Gud lige stor værdi, og der er heller ikke forskel på de forskellige funktioners værdi og status. Det er i familien og i menigheden, at Bibelen udfolder en konkret forskel i mænds og kvinders rolle og i denne sammenhæng er det tjenestedelingen i menigheden, det drejer sig om.

B. Bibelens billede af rollefordeling mellem mænd og kvinder i menigheden

Ud fra Bibelen som helhed og særligt Det nye testamente, så ser vi, at det åndelige lederskab i den kristne menighed er lagt hen til en mindre gruppe af særligt udpegede mænd. Det er et lederskab, som er et tjenende lederskab, der bygger på gensidig respekt og frihed. Bibelen kalder denne frie indordning efter hans vejledning for underordning (fx 1 Tim 2,11) og taler om denne orden som en struktur, der afspejler forholdet mellem Gud selv og menigheden (1 Kor 11,3f). Forbilledet for det tjenende lederskab i familien og menigheden er den måde, som Jesus tjener kirken på (Ef 5,25), og det er derfor uforeneligt med autoritær dominans og hensynsløshed.

Det åndelige lederskab er opgave, som man kaldes til af menigheden, og det sker konkret, når man kaldes til en opgave som præst eller prædikant, eller andre former for tjenester, der omfatter åndeligt ansvar for hele menigheden. Disse tjenester rummer de opgaver, som Det nye testamente bruger bl.a. udtrykkene, hyrde, lærer, ældste og tilsynsmand om.

C. Det åndelige lederskab og forkyndelsen

Et vigtigt element i det åndelige lederskab er den konkrete forkyndelse og undervisning i menigheden. Det åndelige lederskab formaner flere steder til at påtage sig opgaven med at undervise og vejlede i menigheden. Det typiske udtryk for denne opgave er at undervise, og denne læreforkyndelse kan defineres som at videregive det bibelske budskab om Jesus og den kristne tros indhold, liv og lære til menigheden på

en måde, som forpligter tilhørerne på at tage imod det og leve efter det. Det er en undervisning med autoritet, hvilket vil sige, at er der et tydeligt autoritetsforhold mellem forkynder og tilhører, bl.a. i kraft af forkynderens kald til denne tjeneste; på samme måde som en lærer har autoritet over for en elev. Ved siden af læreforkyndelsen beskriver NT andre former for forkyndelse, og det fremgår eksplicit at kvinder kan varetage i hvert fald en af dem, nemlig den profetiske forkyndelse. Kvinder har altså mulighed for at forkynde i menigheden. Samtidig er der to konkrete forbud mod kvindelige forkyndelse, som begge henviser til, at kvinden ikke skal optræde autoritativt over for mænd. Det leder til den konklusion, at kvinder kan forkynde i menigheden i det omfang, at de ikke påtager sig en åndelig autoritet over for mænd, og på den måde, uden at være kaldet til det, påtager sig den opgave, som er givet til det åndelige lederskab.

Det afgørende kriterium for forkyndelse ved kvinder – og ved mænd som ikke er kaldet til en læreropgave – er derfor, at det er en forkyndelse, der ikke fremtræder med autoritet.

D. Hvordan gør vi i praksis?

Det er ikke helt enkelt at beskrive, hvordan den autoritative forkyndelse adskiller sig fra ikke-autoritativ forkyndelse. Vi kender dog godt til fra det almindelige liv, at en tale kan ske enten med autoritet eller fra et ligeværdigt perspektiv. En festtale gør sig normalt ikke ud for at være autoritativ, men for at være en opmuntrende tale, der opmuntrer og inspirerer uden at give færdige svar til modtageren. Vi finder i Bibelen formaninger til at vi som kristne gensidigt opmuntrer hinanden, og det samme kan ske i en tale i menigheden fx gennem at man deler bibelvers og sangvers, deler erfaringer fra sit liv, eller fortæller om, hvad man personligt selv har lært eller er blevet glad for i en bibeltekst. Den profetiske tale, som beskrives ret udførligt i 1 Kor 14, rummer det, at man bliver "lagt et konkret budskab på hjerte", som man deler i menigheden. Dette budskab skal bedømmes af menigheden, hvilket er et udtryk for, at autoriteten ikke ligger hos den, der forkynder.

Ud over, at den konkrete forkynder må gøre sig bevidst at tale uden autoritet, så hjælpes denne skelnen på vej af, at man adskiller denne forkyndelse formmæssigt fra den autoritative forkyndelse. Det kan ske på mange forskellige måder. I selve vejledningen beskrives det således:

"Er [forkyndelsen] et supplement til den normale prædiken ved en gudstjeneste eller et møde, gøres det tydeligt, at det ikke er læreforkyndelse. Ved at undlade at benytte en prædikestol, eller ved at inddrage tilhørerne i højere grad kan man også signalere, at man ikke har en særlig autoritet. Sker forkyndelsen eller undervisningen til et seminar eller et alternativt møde, kan det være med til at vise, at hensigten er en anden end den autoritative forkyndelse. Ved et vidnemøde er det forudsat at det åndelige lederskab ikke ligger i de enkelte vidnesbyrd, men i det åndelige lederskab. Det lokale åndelige lederskab kan fx gennem mødeledelse tydeliggøre, at en taler ikke taler med læreautoritet."

Dette viser, at den ikke-autoritative forkyndelse kan se ud på mange måder, men også at vi kan have en forskellig vurdering af fra person til person og fra sted til sted, hvordan det bør ske. Som en hjælp til at etablere en god praksis, så er der herunder en række konkrete forslag til, hvordan kvinder kan inddrages i forkyndelsen i menigheden.

Det vigtigste er dog at slå fast, at ønsker vi i praksis at se en mere varieret forkyndelse, må vi i fællesskab bevidst prioritere at tilrettelægge møder og programmer så der bliver plads til nye former for forkyndelse og nye forkyndere. Det vil blive vigtigt at overveje alternativer til "plejer" og at bevidst prioritere andagter og frie vidnesbyrd. De færreste vil nok give sig i kast med en stor forkyndelsesopgave, før de har prøvet sig selv af med en mindre. Ledelsen i ELM har tilsvarende et ansvar for, at der tilbydes undervisning og sparring

til forkyndere af begge køn, specielt at der er tilbud om at få en grundlæggende undervisning med indbygget praksis, som kan være med til at afklare den enkelte i, om han eller hun skal gå videre med en forkynderopgave. Som konkret inspiration til både mødeplanlæggere og forkyndere følger herunder nogle konkrete eksempler, hvordan kvinder kan inddrages i forkyndelsen.

Forkyndelse ved kvinder – konkrete forslag

Ordet frit

Paulus forudsætter, at når vi kommer sammen i det kristne fællesskab, så vil Helligånden minde os om ting, som vi skal dele med vores medkristne. Det kan være gennem det personlige andagtsliv i ugens løb, gennem selve mødet eller gennem livet i almindelighed.

Konkret kunne man til hvert andet møde give ordet frit efter prædikenen (hvis der har været sådan en), hvor kvinder og mænd frimodigt kan træde frem og dele til fælles opbyggelse og gavn.

1. Kor 14,26: *"Når I kommer sammen, har den ene en salme, en anden en belæring, én har en åbenbaring, én har tungetale, en anden har tolkningen. Alting skal være til opbyggelse."*

1. Sang-og-vidnemøde

Dette møde vil mange ELM'ere kende og genkende. Her er altså et område, hvor vi mange steder allerede er godt i gang med at lade kvinder (og mænd, som ikke er prædikanter) få ordet i menigheden. Lad os jf. forrige punkt tænke STORT om disse møder og tale dem op! Sæt gerne et møde på programmet i hvert kvartal.

- a. **Spørg evt. på forhånd** en eller to m/k om de har lyst til at tænke over, om Gud lægger dem noget på hjerte til at dele

2. Cafémøde

Afhold et møde før det almindelige møde – eller måske i stedet for? En anderledes opsætning, hvor man sidder ved kaffebordene og allerede giver sig i kast med småkagerne er med til at indikere, at rammen er en anden. Og spørg så frimodigt en kvindelig forkynder om at komme og holde et "oplæg", eller hvad man nu vil kalde det, gerne efterfulgt af samtale rundt om bordene. Det kan både være i mere seminarpræget form med et aktuelt emne (fx "et stresset liv"), det kan være en refleksion over et mere "kristent" tema (fx "Guds trofasthed") eller I kan spørge, om hun ikke selv vil tænke og bede over, hvad hun skal dele med jer.

- a. **Dette kan også ske til et "almindeligt" møde.** Sørg blot for at markere, at forkyndelsen denne dag er anderledes, fx ved at kalde det "cafémøde", "vidneforkyndelse" eller lignende. Ved fx at lægge op til efterfølgende samtale, indikerer man også, at det er andet, end det plejer. Hvis rammerne sættes således, kan I frimodigt spørge en kvindelig forkynder. Se også rapporten.

3. Planlagt vidnemøde (find et bedre navn)

I stedet for en ordinær prædiken, så spørg 3 m/k fra menigheden, om de ikke har lyst til at forberede noget af 7-10 minutters varighed, som de deler med resten af forsamlingen. Det er særligt med sigte på "profetiens nådegave", som den beskrives af Paulus, men det behøver ikke nødvendigvis være en profeti som sådan, for at være gyldig.

1. Kor 14,3: *"Men den, der taler profetisk, taler til mennesker, til opbyggelse, formaning (Engelsk ovs.: encouragement) og trøst."*

4. Alternative møder

Ved møder som i forvejen har karakter af at være anderledes, hvor forkyndelsen i forvejen spiller en anden og måske mindre rolle end normalt, så benyt mulighed for at spørge en kvinde eller mand som ikke er prædikant om at holde en forlænget andagt af 10-15 minutters varighed. Eksempler: Bortsalg, julefest, indsamlingsaften, missionsmøde, familiemøde osv. Her er forudsætningen, at forkyndelsen sker på en ikke autoritativ måde, som nævnt ovenfor.

5. Kønsopdelte samlinger

Inviter til en mande- eller kvindeaften og inviter en forkynder af samme køn. I dette tilfælde er der ingen restriktioner i forhold til hvilke emner, der kan tages og, hvilken form, der anvendes (Se dog punktopstillingen i afsnittet "Skelnen mellem forkyndelsesformer i praksis").

Man kunne også nævne:

- Paneldebat
- Samtalemøder
- Dialogprædikener
- Udadrettede arrangementer